

Broedvogelinventarisatie

Gimbornhof in 2008

Inleiding

Vanuit mijn werk loop ik in de pauze geregeld even naar het Gimbornhof in Zevenaar. Lekker een frisse neus halen in een prachtig park dicht bij het centrum van Zevenaar. Natuurlijk altijd kijkend en luisterend naar vogels. De laatste jaren kun je er genieten van een jagende IJsvogel en roestende Ransuilen in de winter. Ook Eekhoorns kom je er tegen. Nieuwsgierig naar welke vogels hier broeden heb ik in het broedseizoen van 2008 een paar ochtendbezoeken gebracht. Dit artikel betreft een uitwerking van de resultaten.

Gebiedsomschrijving

De Gimbornhof is een openbaar park van circa 6 hectare en ligt net even ten oosten van het centrum van Zevenaar. Het park wordt begrensd door de woonhuizen aan de Guido Gazellestraat, Vondellaan en aan de westzijde staat het Juvenaat. Langs de zuidzijde liggen de landbouwgronden van Huis Sevenaar. Het hele park is omsloten door een gammel hekwerk. De ingang bevindt zich aan de Guido Gazellestraat. Het park wordt gedomineerd door hoge en dicht opeen staande bomen. Hiertussen bevinden zich (gedeeltelijk drooggevallen) watergangen. Het park is goed te bewandelen over een heel stelsel aan aangelegde schelpenpaden. Het park staat min of meer in verbinding met het landgoed van Huis Sevenaar en vormen de laatste echt groene oases van Zevenaar. In het Gimbornhof overheersen naaldbomen en coniferen, vooral aan de oostkant en loofbomen als Berk en Paardenkastanje aan de westkant.

Ontstaansgeschiedenis

Het Gimbornhof is gesticht door de Zevenaarse apotheker en inktfabrikant Max von Gimborn als particuliere collectietuin. In 1907 kocht von Gimborn 5 hectare grond van de familie Van Nispen tot Sevenaar om een park te laten aanleggen met een collectie naaldbomen. De grond op het nieuwe perceel was niet zonder meer geschikt voor parkaanleg. Om die reden liet Von Gimborn begin 1908 de grond omzetten door arbeiders. Zijn liefhebberij ging niet alleen uit naar het bezitten van een uitgebreide verzameling van bomen en struiken, maar ook naar het bijeenbrengen daarvan en naar het vergaren van kennis over de verschillende soorten en variëteiten. Omstreeks 1915 zijn de plantwerkzaamheden afgerond. De beplanting bestond uit coniferen, loofbomen, roododendrons, gazons en vaste planten. Na verloop van tijd bleek dat de groeiomstandigheden voor coniferen niet optimaal waren. In 1920 ging hij op zoek naar een terrein wat van nature beter geschikt was voor zijn plannen dan de natte, zware Zevenaarse grond. In 1924 vond hij dit in Doorn en verhuisde hij naar de Utrechtse Heuvelrug. Rond 1925 komt het park in eigendom van de Congregatie van Maria Onbevleete Ontvangenis. In die tijd werd ook het Juvenaat gebouwd, een onderwijsinstelling voor aspirant kloosterlingen. In 1954 maakte broeder Maurentius een herbepantingsplan voor een gedeelte van het park. Er ontstond een ruim gazon met enkele solitaire bomen, omgeven door dichte randen van sierheesters. Nadat de broeders omstreeks 1970 het Juvenaat hadden verlaten werd de gemeente Zevenaar eigenaar van het park en werd het park opengesteld voor publiek. De terreininrichting is, sinds het park in eigendom is van de gemeente, niet ingrijpend veranderd, waardoor de oorspronkelijke aanleg nog duidelijk te herkennen is. Er is nog steeds een enorme diversiteit op het gebied van coniferen, loofhoutgewassen en wilde planten te vinden.

Figuur 1. Topografische ligging Gimbornhof in Zevenaar

Methode

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de Broedvogel Monitoring Project (Van Dijk 2004). Alle broedvogels zijn ingetekend op veldkaarten. Het gebied werd langzaam lopend over de paden afgewerkt. Ook zijn aanvullende waarnemingen meegenomen die ik tijdens mijn bezoeken aan het park bracht in de middagpauze. Op 14 juli is een avondbezoek gebracht om te horen of er

jonge Ransuilen riepen. In het totaal is er iets meer dan 635 minuten geïnventariseerd. Dat komt neer op ongeveer 100 minuten per ha.

Tabel 1. Bezoekdata en – tijden.

Bezoekdata	Tijden
17 maart 2008	6.30-8.00 uur
21 april 2007	6.00-7.30 uur
2 mei 2008	5.05-7.10 uur
2 juni 2008	4.45-7.00 uur
20 juni 2008	5.00-7.15 uur
14 juli 2008	21.00-22.00 uur

Resultaten

In het totaal zijn er 28 broedvogels vastgesteld (tabel 2). Onder de soorten staan er drie op de Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels, namelijk: Ransuil, Groene Specht en Grauwe Vliegenvanger.

De Ransuil is als broedvogel vastgesteld door de waarneming van een jagende vogel binnen de datumgrenzen en op 1 juli vond ik een vers geplukte jonge Ransuil in een van de percelen. De bezoeker op 14 juli leverde geen roepende jonge Ransuilen op. Een kleine kolonie Blauwe Reigers bevindt zich in een van de enorme douglassen aan de oostkant.

In 2004 broedde in een van de aanwezige nestkasten een Bonte Vliegenvanger (eigen waarneming). Vanaf 2006 is het aantal nestkasten uitgebreid door de nestkastenwerkgroep Zevenaer. In het totaal hangen er meer dan 25 nestkasten voor mezen, Grauwe Vliegenvanger, Spreeuw en Steenuil. Jammer genoeg liet de Bonte Vliegenvanger het afweten in 2008. Leukste soort was de Vuurgoudhaan welke tweemaal prachtig zingend werd waargenomen.

Eenmaal werd een paartje Sperwer cirkelend boven de Gimbornhof (binnen de datumgrenzen) waargenomen. Het is niet onwaarschijnlijk dat deze soort broedt op het naastgelegen landgoed van Huis Sevenaer. De IJsvogel verbleef de hele winter tot diep in het voorjaar in het park. Een broedgeval kon niet worden vastgesteld, terwijl er langs de watergangen toch wel geschikte steile wandjes voor handen zijn.

Opvallende afwezige broedvogels waren de Spreeuw, Holenduif, Zwarte Mees en Groenling.

Tot slot

Ik wil Jan Schoppers bedanken voor het aanvullen en verbeteren van een eerder concept van dit artikel en de gemeente Zevenaer voor de toestemming om het park te mogen inventariseren.

Maarten Hageman
maarten_hageman@hotmail.com

Literatuur

Lensink, R. (vogelwerkgroep Arnhem eo) 1993. Vogels in hart van gelderland. Uitgeverij KNNV/Stichting Uitgeverij Sovon, Utrecht.

Van Dijk, A.J. 2004. Handleiding Broedvogelmonitoring Project (broedvogelinventarisatie in proefvelden). SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

SB4 Bureau voor Historische tuinen, parken en landschappen 2004. Rapport Gimbornhof te Zevenaer.

Tabel 2. Aantallen territoria in de Gimbornhof in 2008.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Aantal territoria (n)	Dichtheid per 100 ha
Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>	4	97,5
Wilde eend	<i>Anas platyrhynchos</i>	1	25,64
Waterhoen	<i>Gallinula chloropus</i>	1	25,64
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>	23	589,74
Ransuil*	<i>Asio otus</i>	1	25,64
Groene specht*	<i>Picus viridus</i>	1	25,64
Grote bonte specht	<i>Dendrocopus major</i>	1	25,64
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>	13	333,33
Heggenmus	<i>Prunella modularis</i>	3	76,92
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>	8	205,13
Merel	<i>Turdus merula</i>	16	410,25
Zanglijster	<i>Turdus philomelos</i>	2	51,28
Grote lijster	<i>Turdus viscivorus</i>	1	25,64
Braamsluiper	<i>Sylvia curruca</i>	1	25,64
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>	8	205,13
Tijftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>	9	230,76
Fitis	<i>Phylloscopus trochilus</i>	1	25,64
Goudhaan	<i>Regulus regulus</i>	6	153,84
Vuurgoudhaan	<i>Regulus ignicapillus</i>	1	25,64
Grauwe vliegenvanger*	<i>Muscicapa striata</i>	1	25,64
Staartmees	<i>Aegithalos caudatus</i>	2	51,28
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>	5	128,21
Koolmees	<i>Parus major</i>	10	256,40
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>	3	76,92
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	5	128,21
Vlaamse gaai	<i>Carrulus glandarius</i>	2	51,28
Zwarte kraai	<i>Corvus c. corone</i>	1	25,64
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>	10	256,40
Aantal territoria		140	
Aantal soorten		28	